

پیش‌بینی تمایل به روابط فرا زناشویی در پرستاران: نقش تمایز یافتگی خود، سرمایه روان‌شناختی و نیازهای گلاس

نگین کیهونی^۱، محرم فتح‌اللهی^{۲*}

تاریخ دریافت ۱۴۰۲/۱۰/۰۵ تاریخ پذیرش ۱۴۰۳/۰۹/۰۷

چکیده

پیش‌زمینه و هدف: از جمله عواملی که در فروپاشی نظام خانواده نقش دارند، می‌توان به اهمیت روابط فرا زناشویی اشاره کرد. هدف از پژوهش حاضر، پیش‌بینی تمایل به روابط فرا زناشویی بر اساس تمایز یافتگی خود، ابعاد سرمایه روان‌شناختی و نیازهای اساسی گلاس در پرستاران بیمارستان‌های شهرستان ارومیه است. **مواد و روش کار:** پژوهش حاضر یک مطالعه کمی با رویکرد توصیفی از نوع همبستگی هست. جامعه آماری پرستاران بیمارستان‌های شهرستان ارومیه بود که از این جامعه تعداد ۳۴۹ نفر به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل پرسشنامه تمایل به روابط فرا زناشویی واتلی، پرسشنامه تمایز یافتگی خود دریک، پرسشنامه سرمایه روان‌شناختی لوتانز و پرسشنامه نیازهای اساسی گلاس بود. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی و با کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. روابط بین متغیرها با آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون مورد ارزیابی قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین تمایز یافتگی خود، ابعاد سرمایه‌های روان‌شناختی، نیازهای اساسی گلاس با تمایل به روابط فرا زناشویی رابطه منفی معنادار وجود دارد ($P < 0.05$). همچنین تمایل به روابط فرا زناشویی از روی تمایز یافتگی خود، ابعاد سرمایه روان‌شناختی، و نیازهای اساسی گلاس پیش‌بینی شد. تمایز یافتگی خود با ضریب بتای ۰/۳۱ بیشترین تأثیر را در تمایل به روابط فرا زناشویی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج این مطالعه، توصیه می‌شود برنامه‌های مداخله‌ای و برگزاری دوره‌های آموزش خانواده و روان‌درمانی توسط دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی اجرا شود. همچنین کارگاه‌های مختلف بررسی نیازهای زوجین بر اساس نیازهای اساسی گلاس ایجاد شود. **کلیدواژه‌ها:** ابعاد سرمایه روان‌شناختی، تمایل به روابط فرا زناشویی، نیازهای اساسی گلاس، تمایز یافتگی خود

مجله پرستاری و مامایی، دوره بیست و دوم، شماره هشتم، پی‌درپی ۱۸۱، آبان ۱۴۰۳، ص ۶۴۳-۶۴۶

آدرس مکاتبه: ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، تلفن: ۰۹۱۴۷۱۱۰۳۸۴

Email: neginkehyooni@gmail.com

مقدمه

روابط فرا زناشویی یک مشکل اجتماعی پنهان در جامعه‌ی ایران است که پیامد آن باعث انواع آسیب‌ها به نهاد خانواده، تربیت و پرورش فرزندان، سلامت روان و امنیت جامعه می‌شود. روابط فرا زناشویی توسط کارشناسان آسیب‌شناسی، روانشناسی، جامعه‌شناسی، مشاوران و حتی خود خانواده‌ها به‌عنوان یک مشکل اجتماعی رو به رشد یاد می‌شود (۲) عوامل آن برحسب شرایط فردی، اجتماعی و بین فردی گوناگون است (۳). زن و شوهر در یک خانواده سالم، به اصول خانواده متعهد هستند و روابط آن‌ها بر مساوات و ارزش‌های انسانی مبتنی است. از

یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی خانواده است که توسط عالمان دینی، کارشناسان آموزش و پرورش، روانشناسان به لحاظ اهمیت و کارکردهای گوناگون مورد توجه قرار گرفته است. سازهایی که باعث استواری و تحکیم این نهاد اجتماعی می‌شود دارای اهمیت زیادی می‌باشند که باید این سازه‌ها را بررسی کرد که می‌تواند قدمی مهم در پیشرفت سطح فرهنگ جامعه باشد. یکی از سازه‌های متفاوتی که بر تحکیم و استقامت خانواده اثر می‌گذارد، روابط سالم مبتنی بر سازگاری و تفاهم بین زن و شوهر است (۱).

^۱ گروه روان‌شناسی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران

^۲ گروه روان‌شناسی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران (نویسنده مسئول)

علت‌های اصلی ازهم‌پاشیدگی ازدواج‌ها، خیانت است که در شکل روابط فرا زناشویی اتفاق می‌افتد (۴). روابط فرا زناشویی اساسی‌ترین مؤلفه رابطه زناشویی که اعتماد است را تضعیف می‌کند. روابط فرا زناشویی انواع رابطه‌ی پنهانی جنسی، عاطفی یا شناختی فراتر از چارچوب روابط زناشویی است. در اکثر ازدواج‌ها خطر خیانت وجود دارد و وجود خیانت در ازدواج همواره آسیب‌های روحی شدیدی به طرفین وارد می‌کند (۵). روابط فرا زناشویی باعث سردرگمی زیادی برای زوج‌ها می‌شود. وقتی روابط خارج از ازدواج در خانواده‌ها اتفاق می‌افتد، همسری که خیانت می‌کند بیشتر از همه آسیب می‌بیند و این باعث اختلال در سلامت روان و از بین رفتن تعادل عاطفی و رفتاری او می‌شود. افراد متأهل یا کسانی که با شریک زندگی خود زندگی می‌کنند، از شریک زندگی خود انتظار دارند که وفادار باشد (۶). روابط فرا زناشویی یک مشکل اجتماعی است که زندگی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. خیانت زناشویی تنها دلیل قطع رابطه زناشویی نیست اما اغلب منجر به ازهم‌گسیختگی و آسیب روابط بین والدین و فرزندان می‌شود (۷).

به نظر می‌رسد یکی از این عوامل مختلفی که بر نگرش به روابط فرا زناشویی در زوجین تأثیرگذار است، تمایز یافتگی خود است. تمایز یافتگی خود در جست‌وجوی این مسئله است که افراد تا چه اندازه می‌توانند جداسازی فرآیندهای فکری خود را از فرآیندهای پیچیده هیجانی و احساسی که در حال تجربه هستند را انجام دهند (۸). تمایز بخشی جدایی‌ناپذیر از توانایی فرد برای ایجاد صمیمیت است و بزرگسالانی که سطح مناسبی از تمایز خود را ندارند نمی‌توانند به سطح مناسبی از صمیمیت در روابط خود دست یابند (۹). زوج‌هایی که از خود تمایز یافتگی بالایی برخوردارند، وقتی احساسات منفی شدیدی را تجربه می‌کنند، این احساسات و عواطف آن‌ها را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد و واکنش‌هایشان به‌صورت کنترل‌شده است. این افراد دارای باورها و عواطف خاصی هستند و خودشان را به‌موجب اینکه دیگران آن‌ها را چگونه می‌خواهند تغییر نمی‌دهند (۱۰). در وضعیت‌های بسیار عاطفی، در اغلب افراد که منجر به پیدایی رفتارها و تصمیماتی غیرارادی می‌شود، افراد تمایز یافته کنترل خود را از دست نمی‌دهند. خود تمایز یافتگی، به بررسی بنیادهای پذیرش متقابل و همدلی در ازدواج مشغول است. زوجینی که سطح تمایز یافتگی پایینی دارند، موقع ازدواج توقع دارند ظرفیتی اندک برای همدلی و همکاری داشته باشند (۱۱).

پنداشته می‌شود یکی از سازه‌های مهم دیگری که می‌تواند با روابط فرا زناشویی و تمایل به آن در ارتباط باشد سرمایه روان‌شناختی است. در پدید آوردن یک رابطه سازگانه و دارای

رضایت بالا بین زوجین، سرمایه روان‌شناختی می‌تواند بهترین پشتیبان باشد (۱۲). از مفاهیم برگرفته‌شده از مکتب روانشناسی مثبت نگر مفهوم سرمایه روان‌شناختی است که با ویژگی‌هایی از جمله باور فرد به استعدادها، خود برای کسب موفقیت، داشتن تلاش بسیار در دنبال کردن اهداف، ایجاد باورهای مثبت درباره خود و تاب آوردن در برابر مشکلات شامل می‌شود (۱۳). سرمایه روان‌شناختی، عاملی ترکیبی و به‌هم‌پیوسته (متصل) است و چهار مؤلفه‌ی امید، خوش‌بینی، خودکارآمدی و تاب‌آوری را شامل می‌شود. این مؤلفه‌ها باعث می‌شوند زندگی فرد در یک فرآیند تعاملی و دوسویه معنا دار شود، پشتکار فرد را برای تغییر وضعیت‌های استرس‌زا ادامه می‌دهد و او را برای ورود به مشکلات زندگی آماده می‌کند و طاقت و سرسختی او را در دنبال کردن اهدافش ضمانت می‌کند (۱۴).

در این میان، امید یک حالت انگیزشی مثبت با اهداف روشن برای زندگی است. به امید اینکه از یک‌سو موجب حرکت به‌سوی اهداف و از سوی دیگر تلاش برای پیدا کردن راه‌های مناسب برای دستیابی به اهداف وجود داشته باشد. ایضاً، خودکارآمدی، داوری فرد در مورد توانایی‌های خود برای انجام دادن یک عمل بیان می‌شود. از طرفی، خوش‌بینی، انتظارات مثبت داشتن از نتایج و پیامدها است و عوامل ثابت، کلی و درونی از پیامدهای خوش‌بینی محسوب می‌شوند. تاب‌آوری همچنین یک تحمل مثبت در پاسخ به وضعیت نامطلوب است. تاب‌آوری درواقع، فقط مقاومت بی‌کنش در برابر آسیب‌ها یا موقعیت‌های تهدیدکننده نیست. بلکه فردی با تاب‌آوری بالا، مشارکت‌کننده سخت‌کوش و سازنده محیط اطراف خود است (۱۵، ۱۶).

همچنین به نظر می‌رسد میزان تطابق نیازها و درخواست‌های زوجین باهم با تمایل به روابط فرا زناشویی مرتبط باشد. گلاس^۱ (۱۷) ناسازگاری زناشویی را این‌گونه تعریف می‌کند که به دنبال ناهماهنگی زوجین در نوع خواسته‌ها (نیازها) و روش ارضای آن‌ها، خودمحور بودن، تمایز در خواسته‌ها و رفتار خودخواهانه نسبت به روابط زناشویی است که عشق را از نظر همدلی مورد هدف قرار می‌دهد. زوجین با کنار هم قرار گرفتن به‌صورت متقابل و بهترین نحو نیازهای یکدیگر را رفع می‌کنند (۱۸). طبق نظر گلاس، نیاز به بقا در میان همه موجودات زنده مرسوم است و درمجموع اشاره به رغبت یک موجود زنده برای بقا و داشتن پایگاه امن در این جهان دارد. همچنین نیاز به قدرت تمایل برای کنترل افراد یا اشیا است. مفهوم نیاز به آزادی خواست انسان برای انتخاب و عمل را شامل می‌شود. نیاز به تفریح به احساسی است که در انجام فعالیت‌ها و

^۱ Glasser

خصوصیات من است" قرار دارد. در این پرسشنامه بالاترین نمره‌ای که فرد می‌تواند اخذ نماید ۱۲۰ و پایین‌ترین نمره ۲۰ است. نمره بالا در این پرسشنامه نشانگر تمایز خود بالاتر و نمره پایین نشان‌دهنده تمایز از خود پایین فرد است. وضعیت تمایز خود فرد در هریک از خرده مقیاس‌های این آزمون نیز با محاسبه نمرات سوالات هریک از خرده مقیاس‌ها به دست خواهد آمد. در پژوهش پایایی این خرده مقیاس را از طریق روش آلفای کرنباخ بررسی شده است. دریک ضریب آلفای کرنباخ را برای خرده مقیاس واکنش‌پذیری هیجانی ۰/۸۸، جایگاه من ۰/۸۵، برش هیجانی ۰/۷۹، و هم آمیختگی با دیگران ۰/۷۰ برآورد نمود. همچنین تحلیل عاملی تأییدی وجود چهار عامل ذکر شده را تأیید نمود (۲۸). در ایران فخاری و همکاران (۲۹) ضریب آلفای کرنباخ برای کل مقیاس ۰/۷۸، جایگاه من ۰/۶۷، واکنش‌پذیری هیجانی ۰/۴۸، هم آمیختگی با دیگران ۰/۷۶، و برش هیجانی ۰/۷۳ به دست آوردند. همچنین تحلیل عاملی انجام‌شده توسط آن‌ها ۴ عامل موجود در این پرسشنامه را تأیید نمود.

پرسشنامه سرمایه روان‌شناختی^۱، توسط لوتانز^۲ (۲۰۰۷) در سال ۲۰۰۷ طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۲۴ سؤال و ۴ مؤلفه امیدواری، تاب‌آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی است و بر اساس طیف شش گزینه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) است. سوالات ۱ تا ۶ مربوط به خرده مقیاس خودکارآمدی، سوالات ۷ تا ۱۲ مربوط به خرده مقیاس امید، ۱۳ تا ۱۸ خرده مقیاس تاب‌آوری و ۱۹ تا ۲۴ مربوط به خرده مقیاس خوش‌بینی است برای به دست آوردن نمره این پرسشنامه ابتدا نمره هر خرده مقیاس به صورت جداگانه به دست خواهد آمد و سپس جمع آن‌ها به عنوان نمره کلی سرمایه روان‌شناختی محسوب خواهد شد. حداقل امتیاز ممکن ۲۰ و حداکثر ۱۲۰ خواهد بود. نمره بین ۲۴ تا ۴۰: میزان سرمایه روان‌شناختی در حد پایینی است. نمره بین ۴۰ تا ۸۰: میزان سرمایه روان‌شناختی در حد متوسطی است. نمره بالاتر از ۸۰: میزان سرمایه روان‌شناختی در حد بالایی است. بهادری خسروشاهی و همکاران (۳۱) میزان پایایی پرسشنامه بر اساس آلفای کرنباخ را ۰/۸۵ به دست آورد.

پرسشنامه نیازهای اساسی ویلیام گلاس^۳ (۳۲) است. در پرسشنامه نیازهای اساسی گلاس شرکت‌کننده در پنج حوزه نیاز به بقا، عشق و تعلق خاطر، قدرت و خودشکوفایی، آزادی و تفریح خود را موردسنجش و ارزیابی قرار خواهد داد. این پرسشنامه از ۲۵ آیتم تشکیل شده است، به‌طوری‌که هریک از نیازهای اساسی پنج‌گانه، پنج آیتم را به خود اختصاص می‌دهد. هریک از آیتم‌ها به صورت

لیکرت ۵ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود این نمره‌گذاری از بسیار کم: ۱ تا بسیار زیاد: ۵ است. نحوه‌ی نمره‌گذاری هریک از نیازها به این صورت است که مجموع نمرات آزمودنی در آیتم‌های مربوط به هر نیاز، محاسبه و به عدد ۵ تقسیم می‌گردد. هرچه نمره مربوط به یک نیاز، به عدد ۱ نزدیک‌تر باشد، نشانگر شدت پایین آن نیاز بوده و هرچه این نمره به عدد ۵ نزدیک‌تر باشد، نشانگر شدت بالا آن نیاز است. در پژوهش وزیری (۲۱)، پایایی این پرسشنامه برای جمعیت مردان، به شیوه آلفای کرنباخ، ۰/۹۰ و به شیوه دونیمه سازی، ۰/۸۳ محاسبه شد. همچنین پایایی این ابزار برای جمعیت زنان به شیوه آلفای کرنباخ، ۰/۷۸ و به شیوه دونیمه سازی، ۰/۶۵ محاسبه شد. روایی این ابزار نیز از طریق تحلیل عاملی تأییدی موردبررسی قرار گرفت که شاخص‌های مربوط به مدل نشانگر تأیید روایی این پرسشنامه داشته است.

داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ و با به‌کارگیری شاخص‌های توصیفی و از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی ساده، رگرسیون چند متغیره برای بررسی رابطه‌ها و پیشگوی استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج به‌دست‌آمده حاصل از ویژگی‌های جمعیت شناختی نشان داد که ۳۴/۷ درصد پرستاران مورد مطالعه مرد و ۶۵/۳ درصد پرستاران مورد مطالعه زن می‌باشند. ۲۲/۱ درصد پرستاران مورد مطالعه بین ۲۰ تا ۲۵ سال دارند، ۳۷/۸ درصد بین ۲۶ تا ۳۰ سال، ۲۴/۹ درصد بین ۳۱ تا ۳۵ سال و ۱۵/۲ درصد بالای ۳۵ سال دارند. ۵۴/۴ درصد دانشجویان مورد مطالعه مجرد و ۴۵/۶ درصد آن‌ها متأهل می‌باشند. ۶۸/۲ درصد پرستاران مورد مطالعه لیسانس و ۳۱/۸ درصد پرستاران فوق‌لیسانس می‌باشند. ۱۷/۴۸ درصد از پرستاران مورد مطالعه از بیمارستان امام رضا، ۲۰/۹۱ درصد از بیمارستان امام خمینی، ۱۵/۴۷ درصد از بیمارستان مطهری، ۱۱/۷۴ درصد از بیمارستان عارفیان، ۸/۵۹ درصد از بیمارستان سیدالشهدا، ۷/۷۳ درصد از بیمارستان آذربایجان، ۱۲/۳۲ درصد از بیمارستان میلاد، ۵/۷۶ درصد از بیمارستان طالقانی است. ۲۴/۷ درصد پرستاران مورد مطالعه زیر ۵ سال، ۳۳/۲ درصد بین ۵ تا ۱۰ سال، ۱۹/۸ درصد بین ۱۱ تا ۱۵ سال، ۱۶/۳ درصد بین ۱۶ تا ۲۰ سال و ۶ درصد بالای ۲۰ سال سابقه دارند.

جدول (۱) نشان می‌دهد که میانگین میزان تمایل به روابط فرا زناشویی در پرستاران بیمارستان‌های شهرستان ارومیه برابر ۵۰/۹۷ درصد با انحراف استاندارد ۱۵/۲۸ است. به‌طوری‌که حداقل میزان

^۱ Luthans Psychological Capital Questionnaires

^۲ Luthans

^۳ Glaassers Basic Needs Questionnaires

تمایل به روابط فرا زناشویی پرستاران بیمارستان‌های شهرستان ارومیه برابر ۱۲ و حداکثر آن ۸۴ است. میانگین میزان تمایز یافتگی خود در پرستاران بیمارستان‌های شهرستان ارومیه برابر ۶۹/۸۲ درصد با انحراف استاندارد ۲۱/۷۴ است. به‌طوری‌که حداقل میزان تمایز یافتگی خود در پرستاران بیمارستان‌های شهرستان ارومیه برابر ۲۰ و حداکثر آن ۱۲۰ است. میانگین میزان ابعاد سرمایه روان‌شناختی در پرستاران بیمارستان‌های شهرستان ارومیه برابر ۷۲/۵۹ و حداکثر آن ۱۲۵ است.

جدول (۱): شاخص‌های توصیفی متغیرهای پیش‌بین

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس	دامنه تغییرات	حداقل	حداکثر
روابط فرا زناشویی	۵۰/۹۷	۱۵/۲۸	۲۳۳/۳۴	۷۲	۱۲	۸۴
تمایز یافتگی خود	۶۹/۸۲	۲۱/۷۴	۴۷۲/۵۲	۱۰۰	۲۰	۱۲۰
ابعاد سرمایه روان‌شناختی	۷۲/۵۹	۲۱/۳۵	۴۵۵/۶۳	۱۲۰	۵	۱۲۵
نیازهای اساسی گلاس	۷۲/۵۹	۲۱/۳۵	۴۵۵/۶۳	۱۲۰	۵	۱۲۵

برای بررسی رابطه تمایل به روابط فرا زناشویی با تمایز یافتگی خود، ابعاد سرمایه روان‌شناختی و نیازهای اساسی گلاس از همبستگی پیرسون استفاده شد. جدول (۲) نشان می‌دهد که تمایل به روابط فرا زناشویی با متغیرهای تمایز یافتگی خود، ابعاد سرمایه روان‌شناختی و نیازهای اساسی گلاس رابطه‌ای منفی و با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱، ۰/۰۰۲ و ۰/۰۰۱ را دارد.

جدول (۲): ضریب همبستگی بین روابط فرا زناشویی و متغیرهای پیش‌بین

متغیر	روابط فرا زناشویی	همبستگی پیرسون	سطح معنی‌داری
تمایز یافتگی خود	-۰/۵۶		۰/۰۰۲
ابعاد سرمایه روان‌شناختی	-۰/۸۲		۰/۰۰۱
نیازهای اساسی گلاس	-۰/۸۰		۰/۰۰۱

نتایج حاصل از مطالعه در جدول (۳) نشان داد که در گام نخست با توجه به ضریب تعیین R^2 تمایز یافتگی خود ۳۰٪ از تغییرات تمایل به روابط فرا زناشویی را پیش‌بینی می‌کند که معنادار است. بزرگ‌ترین ضریب بتا مربوط به تمایز یافتگی خود است.

جدول (۳): ضرایب تحلیل رگرسیون متغیر تمایل به روابط فرا زناشویی با متغیرهای پیش‌بین

مدل	ضرایب	استاندارد	ضرایب	استاندارد	ضرایب	تعیین	P
	نشده	نشده	استاندارد شده	استاندارد شده	ضرایب	R ²	
	B	Std.Error	B				
مقدار ثابت	۴۹/۶۶۰	۳/۴۷۹					۰/۰۰۱
تمایز یافتگی خود	-۰/۰۲۲	۰/۰۴۹	۰/۳۱			۰/۳۰	۰/۰۰۲

مدل	ضرایب نشده	استاندارد ضرایب نشده	استاندارد ضرایب استاندارد شده	ضریب تعیین R^2	T	P
B	Std.Error	B				
سرمایه‌های روان‌شناختی	-۵/۰۵۵	۴/۰۶۲	۰/۱۰	۰/۴۳	-۱/۸۸۷	۰/۰۰۲
نیازهای اساسی گلاس	-۴/۰۱۸	۳/۰۸۱	۰/۲۶	۰/۴۹	-۱/۲۲۶	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف پیش‌بینی تمایل به روابط فرا زناشویی بر اساس تمایز یافتگی خود، ابعاد سرمایه روان‌شناختی و نیازهای اساسی گلاس در پرستاران بیمارستان‌های شهرستان ارومیه انجام گرفت. نتایج نشان داد که روابط فرا زناشویی با تمایز یافتگی خود، ابعاد سرمایه روان‌شناختی و نیازهای اساسی گلاس رابطه منفی و معنادار دارد. این یافته‌ها تا حدی با نتایج پژوهش‌های حسینی، اصلانی و عبدالهی و امان‌الهی، هفت‌لنگ و همکاران، چن و جانگ^۱، مبلیان و دیاریان و یوسفی همسو است (۱۱، ۱۹، ۲۵، ۳۳، ۳۴). در تبیین این یافته می‌توان گفت یکی از عوامل اصلی که خانواده را به تزلزل می‌کشانند روابط فرا زناشویی است. مجموعه‌ای پیچیده از شرایط و عوامل مختلف در زندگی زناشویی در یک فرایند منجر به روابط فرا زناشویی از سوی یکی از زوجین یا هر دو می‌شود، که علت وقوع اکثر طلاق‌ها ذکر شده است. یکی از عواملی که بر روابط فرا زناشویی مؤثر است تمایز یافتگی خود است. تمایز یافتگی بین کارکرد عقلانی و عاطفی تعادل برقرار می‌کند و شخصی که دارای تمایز یافتگی است در مواجهه با تنش‌ها و مشکلات زندگی توان مواجهه منطقی و خردانه را داشته و قادر است از مواجهه احساسی با مسائل دوری کند. افراد بدون تمایز یافتگی از لحاظ شناختی تعارضات روان‌شناختی را تجربه می‌نمایند. متغیر دیگر سرمایه روان‌شناختی است که افول آن باعث تشدید تعارضات زناشویی در زوجین می‌گردد. از جمله مؤلفه‌های ضروری برای ایجاد صمیمیت و ارتباط مؤثر و دوری از روابط فرا زناشویی، توجه به نیازها و رفع آن‌هاست و انسان‌ها یاد می‌گیرند که چگونه نیازهای خود را به صورت سالم و مسئولانه ارضاء کنند، آن‌وقت در موضع بهتری برای ایجاد روابط قوی قرار می‌گیرند. نظریه بوئن در تبیین یافته‌های این تحقیق است که شدت خودتمایز یافتگی قادر است مشخص‌کننده سطح کیفیت روابط زناشویی باشد. زوجین فردی را به‌عنوان همسر خود انتخاب می‌کنند که میزان جدانشدگی او شبیه میزان جدایی خودشان باشد. عاقبت خانواده هم به‌عنوان یک سیستم به عبارتی

سیستم احساسی خانواده هسته‌ای- تا زمانی که اجزایش به‌خوبی جدا نشوند ناپایدار خواهد ماند. میزان تمایز یافتگی نشان می‌دهد تا چه میزان فرد توان ایستادگی در برابر احساسات آنی را دارد (۳۵). طبق نظریه لوتانز (۱۳)، مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی با اعضای خود (امیدواری، خودکارآمدی، خوش‌بینی و تاب‌آوری) در تأکید بر تعهد و تلاش برای موفقیت و نشان دادن مقاومت برای رسیدن به اهداف همراه با مثبت‌نگری و انعطاف‌پذیری زمینه‌ساز مثبتی برای روابط زناشویی و رضایت زناشویی هستند. این متغیرها در یک روند ارتباطی زندگی فرد معنادار کرده، پشتکار فرد برای عوض کردن شرایط تنش‌زا را ادامه داده، او را برای انجام فعالیت‌ها حاضر کرده و ایستادگی و لجاجت فرد را در نیل به اهداف را پشتیبانی می‌کند. از این‌روی می‌توان فهمید سرمایه روان‌شناختی تأثیر مستقیم بر شناخت‌ها، رفتارها و باورها دارد. حسینی و محبوب (۳۳). در پژوهش پیش‌بینی نگرش به خیانت بر اساس سرمایه روان‌شناختی و بهزیستی معنوی در زنان به این نتایج رسیدند که هرچقدر میزان سرمایه روان‌شناختی و بهزیستی معنوی ازدیاد یابد، نگرش به خیانت زناشویی در زنان منفی می‌شود. طبق نظریه گلاس، چنانچه فرد برحسب نیازهای اساسی خود فقدان حس نکند از رابطه‌ی اجتماعی خود با دیگران و به‌خصوص همسر خود به‌اندازه کافی رضایت خواهد داشت و این امر سبب ازدیاد میزان رضایت از همسر خواهد شد. ارضا نیازهای اساسی از قبیل سعی بر پیشرفت و ترقی و دستیابی به موفقیت، این حس را به فرد منتقل می‌کند که دارای هدف، و در حال رشد و پیشرفت است که این شاخص‌های سلامت روانی فرد را بیشتر می‌کند؛ به بیانی دیگر به هر میزانی فرد از نظر بقا، عشق و تعلق، قدرت، آزادی و تفریح کمتر احساس نیاز کند به شدت مطلوبی از بهداشت روانی، بهزیستی روانی و همچنین رضایت از زندگی زناشویی خواهد رسید؛ چون‌که انسان ذاتاً یک موجود بی‌نیاز نیست که عدم توجه به نیازهای فرد می‌تواند بر سایر بخش‌های زندگی فرد از قبیل بهداشت روانی، مسائل بهزیستی و رابطه‌ی اجتماعی به‌خصوص رابطه‌ی زناشویی اثرات غیرقابل جبرانی وارد کند. زمانی که نیاز به عشق

^۱ CHEN & JANG

و تعلق در فردی ازدیاد یابد، می‌تواند روابط سالم و مفیدی با همسر خود برقرار کند که این امر می‌تواند سبب رضایت از همسر شود و دیگر فرد به دنبال برقراری روابط فرا زناشویی نباشد. الگوی فیتزپاتریک^۱ (۳۶) در تبیین یافته‌های این تحقیق است که، در ارتباطات خانوادگی، تأکیدی بر همسانی نگرشی، ارزشی و اعتقادی و اجتناب از تعارض در تعاملات می‌شود و اجزای خانواده ترغیب می‌شوند خود را با توجه به عضو بودنشان در خانواده تبیین کنند. عضوی از خانواده بودن آن‌ها را متعهد به خانواده می‌کند و از تصمیم‌گیری برای روابط فرا زناشویی باز می‌دارد. اصلانی و همکاران (۱۱) همچنین نشان دادند که همسرانی که دارای سطح خود تمایز یافتگی بالایی هستند در زندگی زناشویی انعطاف‌پذیری بیشتری و به دنبال آن پایبندی زناشویی بیشتری دارند. طبق نظریه سلینگمن^۲ (۳۷)، سرمایه روان‌شناختی نقطه مثبت زندگی انسان‌هاست و بر فهم شخصی خود، دارا بودن هدف برای دستیابی به موفقیت و ایستادگی در برابر اختلافات مبتنی است. دارا بودن سرمایه روان‌شناختی اشخاص را توانمند می‌کند تا در مقابل شرایط استرس‌زا به‌خوبی ایستادگی کرده، کمتر درگیر مشکل شده، در مقابل اختلافات از مقاومت بیشتری داشته باشد، خود را بهتر بشناسد و کمتر تحت اثر اتفاقات در طول روز باشد. سرمایه روان‌شناختی عامل مهمی در پیش‌بینی روابط فرا زناشویی است چون هرچقدر انسان توان مقابله بالاتری داشته باشد کمتر متمایل به روابط خارج از خانواده می‌شود. هفت لنگ و همکاران (۳۴) پژوهش رابطه شدت نیازهای اساسی در نظریه گلاسر با رضایت از زوجیت، سلامت روان و بهزیستی روانی دانشجویان متأهل را عنوان کردند و در نتایج خود نشان دادند که بین میزان نیازهای اساسی در نظریه گلاسر با رضایت زوجین، سلامت روان و بهزیستی روانی دانشجویان متأهل همبستگی لازم وجود دارد. میلیان و همکاران (۱۹) به این نتایج دست یافتند که ویژگی‌های شخصیتی که شامل توافق‌پذیری، تجربه وجدان‌گرایی است و نیازهای اساسی گلاسر (عشق و تعلق‌خاطر) با کیفیت رابطه زناشویی رابطه مثبت و معنادار دارد و ویژگی‌های شخصیتی و نیازهای گلاسر (قدرت و تفریح) رابطه منفی و همبستگی لازم را دارند.

درمجموع می‌توان گفت تمایز یافتگی، ابعاد سرمایه‌های روان‌شناختی و نیازهای اساسی گلاسر در تمایل به روابط فرا زناشویی نقش پررنگی دارند. تمایز یافتگی در خانواده و تحت تأثیر تجارب اولیه دوران کودکی شکل می‌گیرد. افراد تمایز یافته نحوه ارتباط و رضایت متفاوتی را در زندگی مشترک خود می‌سازند که می‌تواند روابط بعدی به‌خصوص روابط زناشویی را تحت تأثیر قرار

دهد. همچنین باید گفت سرمایه روان‌شناختی موجب می‌شود زوجین در موقعیت‌های پرتنش زندگی از راهبردهای مثبت استفاده کنند و آشفتگی‌های روانی کمتری را تجربه می‌کنند. زوجین با درک و تأمین نیازهای همسر می‌توانند رابطه‌ای مستحکم و پایدار ایجاد کنند با اجرای این اصول در زندگی روزمره می‌توانند بهبود و تقویت رابطه‌ی زناشویی خود کمک کنند و از زندگی مشترک خود لذت بیشتری ببرند.

محدودیت این تحقیق شامل، کنترل نشدن مؤلفه‌هایی مانند موقعیت اجتماعی - اقتصادی و مذهبی به علت کاربرد بهینه از زمان و هزینه بود که تعمیم‌یافته‌های پژوهش را با مشکل روبه‌رو می‌کند. افزون بر این استفاده محض از پرسشنامه‌های طراحی شده در کشورهای غربی به علت فقدان پرسشنامه‌هایی مرتبط با فرهنگ ایران بود ممکن است مفهوم بعضی از متغیرها در کشور ما با کشورهای غربی متفاوت باشد. اما مهم‌ترین محدودیت این تحقیق، با نگرش به پراهمیت بودن مبحث رابطه‌ی فرا زناشویی برای اشخاص، پیدا کردن گروه نمونه و جلب رضایت آن‌ها برای پاسخ دادن به پرسشنامه با دشواری انجام شد و نیازمند زمان بیشتری بود. از همین روی موقعیت کنونی رابطه زناشویی آن‌ها و مدت‌زمانی که از اتفاق افتادن رابطه خارج از ازدواج گذشته است در این پژوهش کنترل نشده است. پیشنهاد می‌شود پژوهش حاضر بر روی نمونه بزرگ‌تر و از شهرها و مناطق مختلف ایران انجام گیرد تا بتوان تعمیم‌پذیری بهتری از نتایج پژوهش داشت. این پژوهش با ابزارهای اندازه‌گیری دیگر انجام شود البته لازم به ذکر است ابزار مورد استفاده حتماً پایا و روا باشد. در تحقیقات آتی از متغیرهای دیگری که می‌تواند بر تمایل به روابط فرا زناشویی تأثیرگذار باشد استفاده شود.

تشکر و قدردانی

این مطالعه برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد است. لذا از مسئولین دانشگاه آزاد واحد ارومیه و اساتید گرامی دانشکده‌ی روانشناسی تقدیر و تشکر داریم. بدین‌وسیله از تمامی کسانی (علی‌الخصوص پرستاران) که در این پژوهش ما را یاری کردند، صمیمانه سپاسگزاریم.

حمایت مالی

این مطالعه با حمایت دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه انجام شده است.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌کدام تضاد منافع ندارند.

² Seligman's theory

¹ Ritchie and Fitzpatrick model

ملاحظات اخلاقی

این مطالعه با کد اخلاق با کد اخلاق به شماره

IR.IAU.URMIA.REC.1402.058 در دانشگاه آزاد اسلامی

واحد ارومیه به تصویب رسیده است.

References:

1. Filizadeh T, Mirzakhani Nafchi Z, Falah Asadabadi F. Predicting the tendency to have extramarital relationships through the absence of marriage and intimacy in married women. *J Psychol New Ideas* 2023;15(19):0-.
2. Sear R. Evolutionary contributions to the study of human fertility. *Popul Stud* 2015;69(sup1):S39-S55. <https://doi.org/10.1080/00324728.2014.982905>
3. Sharafuddin H, Salehizadeh A. Areas of extramarital affairs in Iran; case study of Tehran. *Sociocult Knowl* 2018;13(27):117-38. Text in Persian.
4. Vera Cruz G. Would Mozambican women really "tolerate" their husbands' extramarital sexual relationships as socially recommended? *Sex Cult* 2018;22(4):1263-78. <https://doi.org/10.1007/s12119-018-9520-8>
5. Abadi HKK, Khodabakhsh M, Kiani F. Effectiveness of forgiveness-oriented group counseling based on Islamic perspective to restore the marriage relationship after marital infidelity. *Med Ethics J* 2017;10(38):29-36. <https://doi.org/10.21859/mej-103829>
6. Bahadri Jahormi S, Payan S, Dashbozorg Z. Prediction of desire for extramarital relationships among nurses based on moral intelligence and some underlying factors. *Med Ethics* 2016;41(11):58-67.
7. Tajbakhsh G. Analysis of the underlying factors of extramarital affairs. *Woman Dev Polit* 2021;19(4):595-614.
8. Chang JJ, Shin SH. Mediating effects of cognitive emotion regulation on influences of self-differentiation and family function in high school students' problem behavior. *J Korean Acad Psychiatr Ment Health Nurs* 2017;26(3):248-59. <https://doi.org/10.12934/jkpmhn.2017.26.3.248>
9. Lampis J, Cataudella S. Adult attachment and differentiation of self-constructs: A possible dialogue? *Contemp Fam Ther* 2019;41:227-35. <https://doi.org/10.1007/s10591-019-09489-7>
10. Bagheri F, Kimiaei SA, Kareshki H. The mediating role of trust and security in the relationship between differentiation and marital intimacy in non-clinical married women. *J Fundam Ment Health* 2021.
11. Aslani K, Abdollahi N, Amanelahi A. The relationship between attachment style with marital commitment: the mediation role of self-differentiation and feeling of guilt in married female students in city of Ahvaz 2017.
12. Sheikh Zeineddin H, Farrokhi N, Abbaspoor Azar Z. Mediating role of psychological capital in the relationship between personality features with marital adjustment in students. *Q Appl Psychol* 2018;12(3):439-62.
13. Luthans F, Youssef-Morgan CM. Psychological capital: an evidence-based positive approach. *Annu Rev Organ Psychol Organ Behav* 2017;4:339-66. <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-032516-113324>
14. Tomas J, Maslić Seršić D, De Witte H. Psychological climate predicting job insecurity through occupational self-efficacy. *Pers Rev* 2019;48(2):360-80. <https://doi.org/10.1108/PR-05-2017-0163>
15. Luthans KW, Luthans BC, Chaffin TD. Refining grit in academic performance: the mediational role of psychological capital. *J Manag Educ* 2019;43(1):35-61. <https://doi.org/10.1177/1052562918804282>
16. Fazel Hamedani N. The prediction of marital adjustment based on psychological capital (hope, optimism, resilience and self-efficacy). *Rooyesh-e-Ravanshenasi J* 2020;8(12):91-8.
17. Glasser W. Counseling with choice theory: the new reality therapy. Harper Collins; 2001.

18. Custer L. Marital satisfaction and quality. *Encycl Hum Relat* 2009;2:1030-4.
19. Moblian A, Dayarian M, Yousefi Z. Prediction of marital relationship quality based on personality factors, Glasser's basic needs and self-acceptance 2022. <https://doi.org/10.52547/apsy.2021.216020.0>
20. Alitabar SS, Pouravari M, Askarabad MH, Alipour ZM. The comparison of attitudes toward infidelity and religious orientation in Facebook social network users and non-users. *J Fam Res* 2015;11(3):297-308.
21. Vaziri M. The prediction of marital satisfaction based on basic needs in couples. *Rooyesh-e-Ravanshenasi J* 2015;4(3):87-96.
22. Zarei S, Hosseingholi F. The prediction of marital commitment based on self-conscious affects (shame and guilt) and self-differentiation among married university students. *Fam Couns Psychother* 2014;4(1):113-35.
23. Farrokhzad T. A comparative study and relationship between three types of age difference between couples in Glaser's five basic needs and marital compatibility. Faculty of Psychology and Educational Sciences, Tehran, Al-Zahra University. 1978.
24. Jeanfreau MM, Wright L, Noguchi K. Marital satisfaction and sexting behavior among individuals in relationships. *Fam J* 2019;27(1):17-21. <https://doi.org/10.1177/1066480718819868>
25. Chen KC, Jang SJ. Motivation in online learning: testing a model of self-determination theory. *Comput Hum Behav* 2010;26(4):741-52. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.01.011>
26. Glad GE. The effect of self-differentiation on marital conflict. *Am J Pastoral Couns.* 1999;2(4):65-76. https://doi.org/10.1300/J062v02n04_05
27. Whately F. Michael A Winkelman, marriage relationships in Tudor political drama. Taylor & Francis; 2006. <https://doi.org/10.1558/refm.v11.230>
28. Drake JR. Differentiation of self-inventory-short form: creation and initial evidence of construct validity. University of Missouri--Kansas City; 2011.
29. Fakhari N, Latifian M, Etemd J. A study of psychometric properties of the executive skills scale for pre-school children (parent form). *Q Educ Meas* 2014;4(15):35-58.
30. Luthans F, Youssef CM, Avolio BJ. Psychological capital: investing and developing positive organizational behavior. *Posit Organ Behav* 2007;1(2):9-24. <https://doi.org/10.4135/9781446212752.n2>
31. Bahadori Khosroshah J, Hashemi Nosratabad T, Babapour Kheirodin J. The relationship of psychological capital with social capital among students. *J Res Health* 2012;2(1):63-71.
32. Glasser W. Choice theory: a new psychology of personal freedom. HarperPerennial; 1999.
33. Hosseini SM. Predicting attitudes toward infidelity based on psychological capital and spiritual well-being in women. *Res Womens* 2022;8(3):61.
34. Haftlang F, Ebrahimi ME, Zamani N, Sahebi A. The relationship between the severity of essential needs in Glaser's theory with satisfaction of couple, mental health and psychological well-being of married students of Islamic Azad University, Hamedan Branch. *Women Fam Cult Educ* 2019;14(47):23-38.
35. Bowen M. Family therapy in clinical practice. New York: Aronson; 1978.
36. Fitzpatrick MA. Family communication patterns theory: observations on its development and application. *J Fam Commun* 2004;4(3-4):167-79. <https://doi.org/10.1080/15267431.2004.9670129>
37. Seligman ME. Positive psychology: a personal history. *Annu Rev Clin Psychol* 2019;15:1-23. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-050718-095653>

PREDICTING TENDENCY TOWARDS EXTRAMARITAL RELATIONSHIPS IN NURSES: THE ROLE OF SELF-DIFFERENTIATION, PSYCHOLOGICAL CAPITAL AND GLASER'S NEEDS

Negin Keyhooni¹, Moharram Fathollahi^{2*}

Received: 26 December, 2023; Accepted: 27 November, 2024

Abstract

Background & Aim: One of the factors contributing to the collapse of the family system is the extramarital relationships. This study aimed to predict the inclination to extramarital relationships based on self-differentiation, dimensions of psychological capital, and Glaser's basic needs among nurses of Urmia city hospitals.

Materials & Methods: The current study utilizes a quantitative, descriptive correlational approach. The statistical population consisted of nurses from hospitals in Urmia City, with 349 selected through multi-stage cluster sampling. Data collection tools included Whatley's Extramarital Relations Questionnaire, Drake's Self-Differentiation Questionnaire, Luthans' Psychological Capital Questionnaire, and Glaser's Basic Needs Questionnaire. After completing the questionnaires, the data were analyzed using descriptive and analytical statistics in SPSS software ver. 23. Relationships between variables were evaluated using Pearson correlation and regression tests.

Results: The results showed a significant negative relationship between self-differentiation, dimensions of psychological capital, Glaser's basic needs, and the desire for extramarital relationships ($P < 0.05$). Also, the desire for marital relations is predicted by self-differentiation, dimensions of psychological capital, and Glaser's basic needs. Self-differentiation with a beta coefficient of 0.31 significantly impacts the desire for extramarital relationships.

Conclusion: Based on the results, it is recommended that universities and educational centers implement intervention programs, family education, and psychotherapy courses. Also, different workshops should be created to examine the needs of couples based on Glaser's basic needs.

Keywords: Dimensions of Psychological Capital, Extramarital Relationships, Glaser's Basic Needs, Self-Differentiation

Address: Department of psychology, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran

Tel: +989147110384

Email: neginkeyhooni@gmail.com

This is an open-access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, as long as the original work is properly cited.

¹ Department of Psychology, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran

² Department of Psychology, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran (Corresponding Author)